

- проведення диспути, де вихідним проблемним питанням буде обговорення медіатексту.

Також викладачі можуть запровадити такий вид роботи, як *ведення блогів (інтернет-щоденників)*, в якому б студенти залишали свої враження щодо прочитаних творів, викладач, в свою чергу, читаючи ці записи, може не тільки перевірити, наскільки уважно прочитаний літературний текст, але ²² вступити у діалог зі студентами.

Таким чином, сьогодні використання різноманітних медіапродуктів здатно осягнути процес вивчення літератури, стати додатковим фактором створення мотивації у читанні студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Masterman, L. A rational for Media Education // Media Literacy in the Information Age: Current perspectives (pp. 15-68). New Brunswick, 1997.
2. Мастерман Л. Обучение языку средств массовой информации//Специалист. - 1993. - № 5. - С.31-32.
3. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: навч.-метод. посібник / за ред. Л.А.Найдової, О.Т.Барішпольця. - К.: Міленіум, 2010. - 440 с.
4. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика. – Ростов: ЦВВР, 2001. – 708 с.
5. Федоров А.В. Медиаобразование: вчера и сегодня. – М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2009. – 234 с.
6. Чельшева И.В. Медиаобразование для родителей: освоение семейной медиаграмотности. Научно-популярное издание. – Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. – 184 с.

Кириченко Р.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ДИЗАЙНЕРІВ

В умовах докорінної реорганізації всіх галузей життєдіяльності проблема формування творчої особистості набуває особливої актуальності. Створення умов для формування освіченої, творчої особистості громадянина, реалізації і самореалізації його природних задатків визначається одним із стратегічних завдань розвитку всієї системи освіти, адже могутність держави визначається насамперед кількістю висококваліфікованих спеціалістів, що творчо ставляться до своєї справи, здатних своєю працею сприяти успішному розвитку науки, техніки, мистецтва. Проте формування творчої ініціативної особистості нерозривно пов'язане із проблемою професійної підготовки педагога, його умінням організувати процес навчання за принципово новими, нестандартними, інноваційними технологіями.

Проблему творчості та підготовки творчих фахівців у процесі професійної освіти висвітлено в царині філософії (В. Біблер, Б. Кедров, М. Ярошевський та ін.), психології (О. Брушлинський, Л. Виготський, О. Матюшкін, К. Платонов, С. Рубінштейн), педагогіки (В. Андрєєв, І. Зязюн, М. Каган, Н. Кузьміна, С. Сисоєва, Т. Сущенко та ін.).

Механізми творчого мислення було розкрито в наукових працях М. Бердяєва, В. Брушлинського, В. Енгельмейєра, Б. Кедрова, В. Моляко, Р. Немова, Я. Пономарьова, Б. Теплова, П. Якобсона та ін. На взаємозв'язок творчого мислення із здібностями особистості вказували Д. Богоявленська, Ю. Гільбух, О. Матюшкін, В. Моляко. Окремі аспекти проблеми розвитку мислення студентів у навчальному процесі розкрили О. Абдулліна, А. Алексюк, З. Калмикова, В. Роменець, В. Семиченко. Закономірності функціонування творчого мислення

розкрили зарубіжні вчені: Е. де Боно, М. Вертгеймер, Дж. Гілфорд, Д. Дьюї, Р. Енніс, М. Ліпмен, Р. Майер, Г. Сельє.

Значний внесок у розробку ідей і методик творчого мислення зробили й американські дослідники Д. Гілфорд і С. Торранс. Цінною, на наш погляд, є розроблена Д. Гілфордом характеристика творчості, що містить такі параметри: легкість, гнучкість, оригінальність і точність мислення, уяву.

На особливу увагу заслуговує аналіз творчого й критичного мислення, який здійснили американські психологи Г. Ліндсей, Р. Томпсон, К. Халл. За словами Р. Томпсона, «творче мислення спрямоване на створення нових ідей, а критичне виявляє їхні недоліки й ефекти» [4, с. 149–152].

У процесі мислення завжди відбувається відкриття нового, тому дослідники пов'язували його з прогнозуванням майбутнього (А. Брушлинський), із виділенням у мисленні інтуїтивного компонента (Б. Кедров) та ієрархічних рівнів розумового процесу (Д. Завалішина, Я. Пономарьов, І. Семенова і С. Степанова).

Сучасні дослідники схиляються до думки про діалогову природу мислення людини, відтак вивчення внутрішнього діалогу як механізму утворення творчого сенсу становить важливу ланку розробки проблеми мислення й творчості в загальній психології, відкриваючи нові шляхи до пізнання механізмів творчості й розробки спеціальних методів щодо її розвитку та актуалізації.

Грунтуючись на теоріях М. Бахтіна, В. Біблера, Л. Виготського, спираючись на положення про те, що процес вивчення й дослідження творчого мислення тісно пов'язаний із дослідженням внутрішнього діалогу, який є важливим компонентом продуктивного мислення, О. Діса теоретично обґрунтувала взаємозв'язок мислення й творчості [1]. Переходи внутрішнього мовлення з однієї форми в іншу, на думку науковця, породжують різні види внутрішніх діалогів – «діалог чистих думок», «діалог між думкою та словом», «діалог голосів», у яких народжується нова смислова структура, творча ідея. Дослідниця простежила відображення діалогічності мислення під час творчого пошуку й дійшла висновку, що будь-який творчий процес включає в себе етап внутрішнього діалогу, довівши необхідність перебороти загальноприйнятий підхід до мовлення й мислення як до монологу й побачити в них наявність внутрішніх діалогів, тим самим підтвердивши думку про діалогічність творчого мислення.

У студентів під час освітнього процесу за умови творчого пошуку шляхів вирішення проблеми відбувається формування досвіду творчої самореалізації. З метою розвитку творчого мислення майбутніх педагогів-дизайнерів і формування в них готовності до професійно-творчої самореалізації необхідно створити таку систему, яка, на думку І. Зязюна, спроможна, «з одного боку, надати кожній людині повну свободу, а з іншого – зробити так, щоб вона бажала робити те, що необхідно суспільству» [2, с. 9]. Створення у вищому навчальному закладі професійно-творчого освітнього середовища впливає на мотивацію навчання студентів, залучає їх до різноманітних видів творчої самостійної роботи, у процесі якої розкриваються їхні креативні можливості, підвищується рівень професійних знань, спеціальних умінь і навичок майбутніх фахівців, набувається досвід творчої діяльності, формується ціннісне ставлення до професії.

Вважаємо за доцільне відбирати комплекс форм і методів навчання, які цілеспрямовано впливають на розвиток педагогічної креативності – творчі конкурси, індивідуальні та колективні завдання творчого характеру, аукціони педагогічних ідей, участь у студентській конференції з педагогіки, вивчення життєвого шляху та творчості видатних педагогів, знайомство із творчо працюючими педагогами та вивчення їхнього досвіду тощо. Основною ж умовою ефективності роботи з розвитку педагогічної креативності майбутніх педагогів вважаємо, перш за все, високий рівень професійної та особистісної компетентності викладачів, які здатні до постійного духовного і творчого зростання, зміни самого себе, усталених стереотипів у поглядах на світ [3].

На думку Л.С.Виготського, творчості не можна навчитися, але можна створити умови для розвитку творчих здібностей людини. Він вважав, що для здійснення творчої діяльності не можна вказати систему дій, ці системи створюються самою особистістю. Враховуючи, що риси творчої особистості випливають з природи творчості, особливостей творчої діяльності, соціальної позиції, необхідно розглянути показники готовності до творчої діяльності, виділивши рівні готовності викладача-дизайнера до творчості:

1. Базовий рівень. Педагог володіє такими якостями, як спостережливість, сприйнятливність, організованість, самокритичність, самоврядність, вимогливість і винахідливість, відповідальність за свою справу. Якщо педагог досяг базового рівня професійної компетентності, він в змозі займатися репродуктивною педагогічною творчістю, тобто раціонально і ефективно використовувати передовий педагогічний досвід і рекомендації вчених.

2. Оптимальний рівень викладача характеризують такі риси особистості, як професійна спрямованість, допитливість, психологічна пильність, нестандартність мислення, об'єктивність самооцінки, емоційно-вольова стійкість, принциповість, справедливість, почуття нового. Оволодіння даним рівнем передбачає проведення всіх видів навчальних занять на високому науковому та технологічному рівні.

3. Творчий рівень. Для викладача характерні такі якості особистості, як усвідомлення себе як творчого працівника, креативність мислення, нетерпимість до консерватизму, віра в свої сили, оптимістичність, раціональність мислення, висока культура спілкування. Для творчого педагога характерні вільне володіння багатьма педагогічними технологіями, здатність поєднувати науковий пошук і практику, дослідницький підхід до процесу професійної підготовки. На творчому рівні викладач в змозі розробити авторську методику навчання, мати свою педагогічну та дизайнерську майстерню, вести авторські курси з дизайну.

4. Дослідницький рівень. Викладач-дизайнер володіє основами науково-дослідницької діяльності, в змозі самостійно вести наукове дослідження і керувати практичним дизайнерським пошуком своїх колег. На цьому рівні творчості викладач має можливість відкрити нові закономірності, сформулювати нові наукові та практичні дизайнерські ідеї, створити наукову концепцію [5].

Викладачам вищої школи необхідно звертати увагу на якості особистості, які повинні бути сформовані для реалізації творчої діяльності майбутнього фахівця, тому що свідоме застосування інноваційних технологій для розвитку креативності передбачається навіть на базовому рівні. Якщо студенти будуть продовжувати удосконалювати свої якості і здібності, ми можемо говорити про ефективність підготовки студентів у ВНЗ і це дасть їм широке поле для професійної творчої діяльності.

Отже, ефективність розвитку творчого мислення майбутніх педагогів-дизайнерів підвищується за умови створення інноваційного освітнього середовища, раціонального використання навчального часу, матеріальної бази вищого навчального закладу, психологічного клімату під час проведення занять, стимулювання творчо працюючих студентів, розроблення та реалізації на практиці студентських педагогічних проєктів. Педагогічно комфортне освітнє середовище – сприятлива умова для розвитку й формування особистості фахівця педагога-дизайнера, що забезпечує актуалізацію творчого потенціалу та розвиток творчого мислення студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Диса О. В. Внутрішній діалог як механізм творчого мислення : автореф. дис. канд. психол. наук : 19.00.01 / О. В. Диса ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2005. – 17 с.
2. Зязюн І. А. Педагогіка добра і реалії : наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. – Київ: МАУП, 2000. – 312 с.

3. Кириченко Р.В. Особливості розвитку креативності майбутніх педагогів /Р.В. Кириченко //Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка. – К.:ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2013. – Том X. - Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип.25. – С.185-193.

4. Линдсей Г. Творческое и критическое мышление / Г. Линдсей, К. С. Халл, Р. Ф. Томпсон // Хрестоматия по общей психологии: Психология мышления. – Москва,1981. – 400 с.

5. Чеботова Я. В. Психологічні чинники та рівень розвитку креативності як обов'язкового компонента творчої діяльності викладача-дизайнера / Я. В. Чеботова // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. - 2014. - Вип. 49. - С. 212-220.

Клименко Ж.В.
Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ВИСВІТЛЕННЯ НАЦІЄТВІРНОЇ РОЛІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Готуючи студентів до викладацької діяльності, важливо спрямовувати їх на усвідомлення того, що центральною проблемою сучасної методики викладання зарубіжної літератури є визначення концептуальних засад вивчення перекладного художнього письменства. Майбутні вчителі повинні засвоїти, що визначальною специфічною рисою предмета “Зарубіжна література” є перекладний характер творів. На необхідність урахування специфіки роботи з художнім перекладом вказують у своїх працях Л.Мірошніченко, О.Ніколенко, О.Куцевол та інші методисти й літературознавці [5; 6].

Наша мета – розглянути концептуально важливі аспекти вивчення перекладного письменства у світлі підготовки студентів до розкриття націєтворної ролі художнього перекладу в процесі викладання шкільного курсу зарубіжної літератури.

Протягом тривалого часу художній переклад відіграв важливу роль у формуванні української нації. Першопроходцями на велично-трагічному шляху світових шедеврів до вітчизняного читача були такі світочі нашої культури, як П. Куліш, І. Франко, М. Драгоманов, М. Старицький, П. Грабовський, Леся Українка, Б. Грінченко. Завдяки їхній подвижницькій діяльності українці ще в XIX ст. відкривали розмаїтий і полікультурний світ думок і почуттів інших народів посередництвом рідного слова.

Незважаючи на численні переслідування, знамено українського художнього перекладу в I половині XX ст. високо несли М. Вороний, М. Драй-Хмара, М. Зеров, А. Кримський, М. Рильський, В. Підмогильний, П. Филипович та багато інших митців. У повенну добу (кінець 50-х – 70-і роки) в Україні спостерігається зростання інтересу до мистецтва перекладу, яке І. Дзюба влучно назвав “справжнім вибухом перекладацької енергії” [2, 7]. На передньому краї боротьби за українську культуру виступають М. Рильський, М. Бажан, Г. Кочур, М. Лукаш, Д. Паламарчук, Борис Тен, В. Мисик, В. Стус. Український художній переклад став символом протистояння тоталітарним порядкам, насаджуваним правлячою верхівкою. “Влада чудово розуміла, що перекладацтво – арена вдосконалення й самоствердження мови, спосіб входження її у світову мовну змагальність і солідарність, а перекладна лектура рідною мовою – пряме, без сторонніх посередників і “націнок”, освоєння цим народом інтелектуальних і духовних багатств людства, отже, розширення його історичної перспективи” [2, 7]. Тому діяльність багатьох вітчизняних перекладачів була визнана небезпечною для існування радянської системи.